

مندیلی^۱

مانده کباری، Maede.kobari@gmail.com

بانظارت: مبارکه آجدانی، mobarakehajdani@gmail.com

معرفی

مندیلی یک پلتفرم جامع مدیریت مراجع و شبکه اجتماعی علمی است که به پژوهشگران امکان می‌دهد کتابخانه شخصی تحقیقاتی خود را سازماندهی کنند، با همکاران همکاری نمایند، مقالات جدید را کشف کنند و اسنادها را در اسناد خود به‌طور خودکار ایجاد و مدیریت کنند. این سرویس ترکیبی از یک برنامه دسکتاپ، یک افزونه مرورگر وب و یک پایگاه داده ابری است که دسترسی همزمان و همگام‌سازی منابع را از طریق چندین دستگاه فراهم می‌کند (Henning & Reichelt, 2008).

تاریخچه

مندیلی در نوامبر ۲۰۰۷ توسط سه دانشجوی دکترای آلمانی در لندن تأسیس شد. نام آن از ترکیب نام‌های گرگور مندل (ژنتیک‌دان) و دیمیتری مندلیف (شیمیدان) گرفته شده است.

➤ ۲۰۰۸: انتشار اولین نسخه بتای عمومی.

➤ ۲۰۰۹: دریافت جوایز متعدد از جمله "استارت‌آپ سال اروپا" (TechCrunch, 2009).

➤ ۲۰۱۳: خرید توسط الزویر با قیمت تخمینی ۶۵ تا ۱۰۰ میلیون دلار. این خرید انتقادات جامعه علمی را به دلیل نگرانی از تضاد منافع با جنبش دسترسی آزاد برانگیخت (Bohannon, 2013).

➤ ۲۰۱۶-۲۰۱۵: توسعه محصول با خرید خدمت نیوزفلو^۲ و راه‌اندازی مندیلی دیتا^۳ (پلتفرم اشتراک‌گذاری مجموعه داده‌ها) و مندیلی کریرز^۴.

➤ ۲۰۲۰-۲۰۲۲: انتقال تدریجی به مدل مبتنی بر ابر. معرفی رفرنس منیجر جدید مندیلی و مندیلی سایت به عنوان افزونه مستقل برای نرم افزار ورد برنامه‌های موبایل رسمی متوقف شدند و تمرکز بر رابط وب و برنامه دسکتاپ جدید قرار گرفت (Elsevier, 2021).

➤ ۲۰۲۴-۲۰۲۵: با وجود برنامه اولیه برای توقف پشتیبانی از نسخه دسکتاپ قدیمی، بازخورد کاربران منجر به ادامه پشتیبانی اساسی از آن شد.

¹ Dspace

² Newsflo

³ Mendeley Data

⁴ Mendeley Careers

ویژگی‌ها و کارکردهای کلیدی

۱. ایجاد و مدیریت کتابخانه مرجع: وارد کردن خودکار فراداده (نویسنده، عنوان، مجله و...) از فایل‌های پی‌دی‌اف و پایگاه‌های داده علمی مانند پایبند، گوگل اسکالر و ساینس دایرکت.
۲. ذخیره‌سازی ابری و همگام‌سازی: دسترسی به کتابخانه از هر دستگاه و مکان.
۳. استناددهی و تولید خودکار کتابنامه: یکپارچه‌سازی با ورد، گوگل داک و سایر ابزارهای رایج از طریق افزونه‌های سائیمتیک^۱ (قدیمی) و مندلی (جدید) برای درج استناد و تولید فهرست منابع در سبک‌های مختلف استناددهی.
۴. حاشیه‌نویسی و هایلایت: امکان یادداشت نویسی مستقیم بر روی فایل‌های پی‌دی‌اف.
۵. جستجوی مقاله‌ها: پیشنهاد مقاله‌های مرتبط بر اساس محتوای کتابخانه کاربر.
۶. شبکه‌سازی و همکاری: تشکیل گروه‌های عمومی یا خصوصی برای اشتراک‌گذاری منابع و یادداشت‌ها با سایر پژوهشگران.
۷. پروفایل پژوهشی عمومی: ایجاد پروفایل برای نمایش انتشارات و آمار خوانش.

مخاطبان هدف

- دانشجویان مقاطع مختلف؛
- پژوهشگران، اساتید و اعضای هیئت علمی در تمامی رشته‌ها؛
- ناشران علمی و سردبیران مجلات؛
- کتابداران و متخصصان اطلاع‌رسانی.

نحوه استفاده

۱. ثبت‌نام: ایجاد یک حساب کاربری رایگان در <https://www.mendeley.com>.
۲. نصب: دانلود و نصب رفرنس منیجر مندلی (برنامه دسکتاپ) و افزونه مندلی وب برای مرورگر.
۳. پرکردن کتابخانه:
 - کشیدن و رها کردن فایل‌های پی‌دی‌اف به برنامه دسکتاپ.
 - استفاده از افزونه مرورگر برای افزودن مقالات از صفحات وب.
 - وارد کردن فایل‌های خروجی از سایر نرم‌افزارها.

۴. استناددهی در واژه‌پرداز: پس از نصب افزونه *مندلی* سایت در نرم افزار ورد ، از تب *مندلی* برای جستجو و درج استناد و تولید خودکار فهرست منابع استفاده کنید.

سیاست‌ها، محدودیت‌ها و ملاحظات

- مالکیت و حریم خصوصی داده‌ها: *مندلی* متعلق به الزویر است. کاربران باید شرایط استفاده و سیاست حریم خصوصی *الزویر* را بپذیرند. اگرچه داده‌های کاربر محافظت می‌شوند، اما این مدل کسب‌وکار برای برخی در جامعه علم آزاد نگران‌کننده است (Davis, 2017).

- محدودیت‌های فنی:

- برخی عملکردهای پیشرفته نسخه دسکتاپ قدیمی در نسخه جدید مبتنی بر فضای ابری موجود نیست.
- خروجی گرفتن یک‌جا از کل کتابخانه تنها از طریق برنامه دسکتاپ امکان‌پذیر است.
- کنترل محدود روی قالب‌بندی حروف در عناوین هنگام تولید کتابشناسی.
- عملکرد بهینه بسیاری از ویژگی‌ها نیازمند اتصال دائمی اینترنت است.
- مدل تجاری: حساب‌های رایگان فضای ذخیره‌سازی محدودی حدود ۲ گیگابایت ارائه می‌دهند. حساب‌های سازمانی پولی با فضای بیشتر و ویژگی‌های مدیریت گروهی برای مؤسسات در دسترس هستند.

جمع‌بندی

مندلی با ترکیب قابلیت‌های قدرتمند مدیریت مرجع، ابزارهای اجتماعی و پشتیبانی از گردش کار پژوهشی، به یک ابزار محبوب در بین محققان تبدیل شده است. اگرچه مالکیت *الزویر* و انتقال به سمت پلتفرم ابری چالش‌ها و بحث‌هایی را ایجاد کرده است، اما همچنان به عنوان یک راه‌حل جامع و کاربرپسند برای سازماندهی، همکاری و انتشار پژوهش‌ها باقی مانده است. کاربران باید مزایای همگام‌سازی آسان و دسترسی فراگیر را در مقابل ملاحظات مربوط به حریم خصوصی داده‌ها و وابستگی به یک ناشر تجاری بزرگ را کنترل کنند.

منابع

1. Bohannon, J. (2013). Who's downloading pirated papers? Everyone. Science, 342(6156), 60-65. <https://doi.org/10.1126/science.342.6156.60>
2. Davis, P. M. (2017). Mendeley and the future of reference management. The Scholarly Kitchen. <https://scholarlykitchen.sspnet.org/2017/06/15/mendeley-future-reference-management/>
3. Elsevier. (2021, March 15). Mendeley community update. Mendeley Blog. <https://www.mendeley.com/community/update/>
4. Henning, V., & Reichelt, J. (2008). Mendeley: A research network and a crowdsourced database. Nature Precedings. <https://doi.org/10.1038/npre.2008.1596.1>
5. TechCrunch. (2009, November 17). Mendeley wins TechCrunch Europas award for best social innovation. <https://techcrunch.com/2009/11/17/mendeley-wins-techcrunch-europas-award-for-best-social-innovation/>

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
(ایرانداک)

آزمایشگاه علم آزاد